

Aalborg Amtstidende

33. Aargang. Nr. 349.

Uafhængigt Venstreblad.

Fredag den 23. December 1921.

Aalborg Amtstidende (1889-1971)

Fredag den 23. December 1921

Julemærket.

(Af Kirkeminister J. C. Christensen.)

Fire Herrer sad og talte sammen i Toget. Talen faldt paa Aarets Julemærke. En af Herrerne sagde: „Jeg synes, at Julemærket er meget bedre i Aar end alle de andre Aar. Det bringer Børn og Ungdom, ja, mange gamle med til at spørge: Hvad er det?“

Og det er godt. Der er nemlig mange i vort Folk, som ikke ved Besked om Grønland. Jeg tænker, at Julemærket vil give Stød til, at Folk skaffer sig noget mere at vide om det store, vidunderlige Land, hvor det danske Flag vajer lige saa frit og med lige saa stor Ret som her hjemme.

Julemærket.

(Af Kirkeminister J. C. Christensen)

Fire Herrer sad og talte sammen i Toget. Talen faldt paa Aarets Julemærke. En af Herrerne sagde: „Jeg synes, at Julemærket er meget bedre i Aar end alle de andre Aar. Det bringer Børn og Ungdom, ja, mange gamle med til at spørge: Hvad er det?“

Og det er godt. Der er nemlig mange i vort Folk, som ikke ved Besked om Grønland. Jeg tænker, at Julemærket vil give Stød til, at Folk skaffer sig noget mere at vide om det store, vidunderlige Land, hvor det danske Flag vajer lige saa frit og med lige saa stor Ret som her hjemme.

„Naa, Folk har da ellers faaet en hel Del at vide derom netop i Aar. Aviserne var jo fulde om Kongens Rejse derop i Sommer, og i København har der været en stor, grønlandsk Udstilling samt en grønlandsk Film i Koncertpalæet, ja selv en grønlandsk Opera paa Det kgl. Teater“, sagde en anden, „ja, og saa har jeg ogsaa læst om, at Indenrigsministeriet har haft en grønlandsk Kommission nedsat vedrørende Grønland, hvilken Lovgivning Rigsdagen nu skal til at tage fat paa.“

„Mon de gode Rigsdagsmænd ogsaa forstaar sig paa det,“ afbrød den tredje; „det er vist ikke saa lige en Sag at lovgive om Grønland og Grønlanderne, som er saa langt borte herfra, og hvis Forhold er saa vidt forskellige fra vore.“

„Nej, det har De Ret i,“ indskød den fjerde, „der kan være Fare for, at de vil anlægge vor hjemlige Maalestok paa Folket og Forholdene deroppe, og det gaar ikke an. Jeg har været paa Grønland i hele ti Aar. Jeg har været Præst deroppe, saa jeg kender en hel Del baade til Folket og til Landet, baade af Selvsyn og af Læsning. Og det véd jeg, at hvis man uden videre vil aabne Grønland for Handel og Samfærdsel, vil man gøre den største Ulykke, man i det hele taget kan gøre det lille Folk. Grønland er et lukket

„Naa, Folk har da ellers faaet en hel Del at vide derom netop i Aar. Aviserne var jo fulde om Kongens Rejse derop i Sommer, og i København har der været en stor, grønlandsk Udstilling samt en grønlandsk Film i Koncertpalæet, ja selv en grønlandsk Opera paa Det kgl. Teater“, sagde en anden, „ja, og saa har jeg ogsaa læst om, at Indenrigsministeriet har haft en grønlandsk Kommission nedsat vedrørende Grønland, hvilken Lovgivning Rigsdagen nu skal til at tage fat paa.“

„Mon de gode Rigsdagsmænd ogsaa forstaar sig paa det,“ afbrød den tredje; „det er vist ikke saa lige en Sag at lovgive om Grønland og Grønlanderne, som er saa langt borte herfra, og hvis Forhold er saa vidt forskellige fra vore.“

„Nej, det har De Ret i,“ indskød den fjerde, „der kan være Fare for, at de vil anlægge vor hjemlige Maalestok paa Folket og Forholdene deroppe, og det gaar ikke an. Jeg har været paa Grønland i hele ti Aar. Jeg har været Præst deroppe, saa jeg kender en hel Del baade til Folket og til Landet, baade af Selvsyn og af Læsning. Og det véd jeg, at hvis man uden videre vil aabne Grønland for Handel og Samfærdsel, vil man gøre den største Ulykke, man i det hele taget kan gøre det lille Folk. Grønland er et lukket

Land. Ingen kan komme ind i Landet uden Tilladelse fra det danske Indenrigsministerium, og ingen maa handle med Grønlænderne. Handelen udøves alene af den danske Stat, som køber Grønlændernes Produkter: Tran, Spæk, Fisk, Skind, Dun, Uld, Pelsværk og andre Varer, som de har at sælge, og sælger dem de Varer, de særlig trænger til, dog ikke Spiritus, som Grønlænderne aldeles ikke kan taale. Landets Afsondring hindrer Kulturfolkenes Sygdomme i at trænge ind, hvilket ogsaa maa anses for et stort Gode.

Det er min faste Overbevisning, at hvis vi aabner Landet, da vil Grønlænderne gaa til Grunde i Løbet af en Menneskealder eller to; de formaar aldeles ikke at holde Stand overfor de slette Sider af Kulturfolkenes Liv, i alt Fald ikke endnu da."

De andre opfordrede Præsten til at fortælle om Grønland og stillede straks en hel Række Spørgsmaal om Landets Størrelse og Udseende, om Klimaet, om Folkene, deres Levevis o. s. v. Præsten begyndte:

"Landet er stort. Det er en Ø,

Land. Ingen kan komme ind i Landet uden Tilladelse fra det danske Indenrigsministerium, og ingen maa handle med Grønlænderne. Handelen udøves alene af den danske Stat, som køber Grønlændernes Produkter: Tran, Spæk, Fisk, Skind, Dun, Uld, Pelsværk og andre Varer, som de har at sælge, og sælger dem de Varer, de særlig trænger til, dog ikke Spiritus, som Grønlænderne aldeles ikke kan taale. Landets Afsondring hindrer Kulturfolkenes Sygdomme i at trænge ind, hvilket ogsaa maa anses for et stort Gode.

Det er min faste Overbevisning, at hvis vi aabner Landet, da vil Grønlænderne gaa til Grunde i Løbet af en Menneskealder eller to; de formaar aldeles ikke at holde Stand overfor de slette Sider af Kulturfolkenes Liv, i alt Fald ikke endnu da."

De andre opfordrede Præsten til at fortælle om Grønland og stillede straks en Række Spørgsmaal om Landets Størrelse og Udseende, om Klimaet, om Folkene, deres Levevis o.s.v. Præsten begyndte:

"Landet er stort. Det er en Ø,

Jordens største Ø. Det er 2650 km langt eller saa langt som fra Kristiania ned til Nordafrika og 1050 km bredt eller som fra København til Paris. Den største Del af Landet er dækket med Is; kun Kysterne er is- og snefri om Sommeren, og mange Steder naar den evige Is, endogsaa om Sommeren, helt ud til Havet. Den sydligste Spids af Grønland ligger forøvrigt ikke nordligere end Kristiania; men det er langt koldere dér end i Kristiania paa Grund af Isen, som med en sydgaaende Havstrøm kommer oppe fra det nordlige Polarhav og drejer rundt om Grønlands Sydspids op i Davidsstrædet og Baffinsbugten.

Landet er et Klippeland. Ud til Havet ligner det Norge, men er endnu mere „furet og vejrbit“ end dette. Flere Steder er der dybe Fjorde ind i Landet paa indtil 180 km's Længde; ja, paa Østkysten findes endog en Fjord paa 300 km's Længde, Scorebysund.

Jordens største Ø. Det er 2650 km langt eller saa langt som fra Kristiania ned til Nordafrika og 1050 km bredt eller som fra København til Paris. Den største Del af Landet er dækket med Is; kun Kysterne er is- og snefri om Sommeren, og mange Steder naar den evige Is, endogsaa om Sommeren, helt ud til Havet. Den sydligste Spids af Grønland ligger forøvrigt ikke nordligere end Kristiania; men det er langt koldere dér end i Kristiania paa Grund af Isen, som med en sydgaaende Havstrøm kommer oppe fra det nordlige Polarhav og drejer rundt om Grønlands Sydspids op i Davidsstrædet og Baffinsbugten.

Landet er et Klippeland. Ud til Havet ligner det Norge, men er endnu mere „furet og vejrbit“ end dette. Flere Steder er der dybe Fjorde ind i Landet paa indtil 180 km's Længde; ja, paa Østkysten findes endog en Fjord paa 300 km's Længde, Scorebysund.

Paa Vestsiden af Landet er Fjordkysterne flere Steder bevoxede med Græs, Lyng, Pil, Birk, Blaabær og mange Slags Blomster; ved Julianehaab og Igaliko holdes Køer, Faar og Geder. Det var navnlig i disse sydligere Egne, at Folk fra Island bosatte sig, og her blomstrede Nordboernes Kolonier i lang Tid, indtil de i det 15. Aarhundrede bukkede under for Nød og Sygdom og maaske ogsaa for Eskimoernes Angreb. Moderlandet kom dem ikke til Hjælp, og selv havde de ikke Skibe til at hjemføre Nødvendighedsartikler og Midler til at holde sig oppe."

"Hvor kom Eskimoerne fra?" spurgte Selskabet.

"Det vides ikke med Bestemthed," fortsatte Præsten, "der er Eskimoer langs Kysten af hele Nordamerika og paa Øerne i Polarhavet. De er ikke mange i Tal, ca. 40,000 ialt, hvoraf ca. 12—13,000 lever i Grønland under dansk Overhøjhed; de kalder sig ikke selv Eskimoer, men dette Navn synes de at have faaet af Indianerne i Nordamerika; Navnet betyder forøvrigt: „De, der spiser raat Kød,“; selv kalder de sig „Innuits“, hvilket betyder Mennesker."

Paa Vestsiden af Landet er Fjordkysterne flere Steder bevoksede med Græs, Lyng, Pil, Birk, Blaabær og mange Slags Blomster; ved Julianehaab og Igaliko holdes Køer, Faar og Geder. Det var navnlig i disse sydligere Egne, at Folk fra Island bosatte sig, og her blomstrede Nordboernes Kolonier i lang Tid, indtil de i det 15. Aarhundrede bukkede under for Nød og Sygdom og maaske ogsaa for Eskimoernes Angreb. Moderlandet kom dem ikke til Hjælp, og selv havde de ikke Skibe til at hjemføre Nødvendighedsartikler og Midler til at holde sig oppe."

"Hvor kom Eskimoerne fra?" spurgte Selskabet.

"Det vides ikke med Bestemthed," fortsatte Præsten, "der er Eskimoer langs Kysten af hele Nordamerika og paa Øerne i Polarhavet. De er ikke mange i Tal, ca. 40,000 i alt, hvoraf ca. 12-13,000 lever i Grønland under dansk Overhøjhed; de kalder sig ikke selv Eskimoer, men dette Navn synes de at have faaet af Indianerne i Nordamerika; Navnet betyder forøvrigt: "De, der spiser raat Kød"; selv kalder de sig "Innuits", hvilket betyder Mennesker."

„Er alle Grønlændere Kristne?“

„Nej, ikke endnu. I alle de gamle danske Kolonier paa Vestkysten og i den eneste Koloni paa Østkysten, Angmagalik, er de Kristne; men oppe ved Nordvestkysten findes endnu Hedninger i Kolonien ved Thule, som Knud Rasmussen har anlagt, og som bestyres af Peter Freuchen. Men heroppe er dog oprettet en Missionsstation ved Inglefield Bugt. Det er Selskabet „Grønlands Kirkesag“, som, i Forening med Dansk Missionselskab, har taget denne Sag op. Missionsstationen hedder Nordstjernen, og Missionæren hedder Gustav Olsen. Det gaar godt fremad med Missionen, saa vi snart kan se den Dag, da alle Grønlænderne bekender sig til Kristendommen.“

I Aar holdt vi 200 Aars Mindefest for Hans Egedes Rejse til Grønland. Han er bleven kaldt Grønlands Apostel, og med Rette; thi han lagde Grunden til Missionsvirksomheden deroppe. Billeder af ham og hans Hustru Gjertrud Rask blev i Aar hængt op i alle grønlandske Kirker, og deres Minde er lært og helligt for Grønlænderne.“

„Hvorledes gik det til, at De fik

„Er alle Grønlændere Kristne?“

„Nej, ikke endnu. I alle de gamle danske Kolonier paa Vestkysten og i den eneste Koloni paa Østkysten, Angmagalik, er de Kristne; men oppe ved Nordvestkysten findes endnu Hedninger i Kolonien ved Thule, som Knud Rasmussen har anlagt, og som bestyres af Peter Freuchen. Men heroppe er dog oprettet en Missionsstation ved Inglefield Bugt. Det er Selskabet „Grønlands Kirkesag“, som, i Forening med Dansk Missionselskab, har taget denne Sag op. Missionsstationen hedder Nordstjernen, og Missionæren hedder Gustav Olsen. Det gaar godt fremad med Missionen, saa vi snart kan se den Dag, da alle Grønlænderne bekender sig til Kristendommen.“

I Aar holdt vi 200 Aars Mindefest for Hans Egedes Rejse til Grønland. Han er bleven kaldt Grønlands Apostel, og med Rette; thi han lagde Grunden til Missionsvirksomheden deroppe. Billeder af ham og hans Hustru Gjertrud Rask blev i Aar hængt op i alle grønlandske Kirker, og deres Minde er lært og helligt for Grønlænderne.“

„Hvorledes gik det til, at De fik

Lyst til at rejse op til Grønland?" spurgte man.

"Det skal jeg saamænd gerne sige Dem. Jeg var en fattig Student, som ikke havde gode Udsigter med Hensyn til min Eksamenslæsning, fordi mine Penge truede med helt at slippe op. En Gang imellem havde jeg tænkt paa at melde mig som grønlandsk Student paa Grund af de rundelige Stipendier, som da kunde gives mig til at fuldende mit Studium. Men Tanken om det vanskelige Sprog og endnu mere Følelsen af manglende Missionskald holdt mig tilbage. Men saa var det, at vi i Aaret 1888 kom ind paa Udstillingen i København og saa den grønlandske Afdeling, og her saa jeg navnlig Skriftprøver fra grønlandske Skoler; disse, tilligemed de udstillede grønlandske Lærebøger, vakte min Interesse i en Grad, som jeg aldrig havde tænkt mig. Jeg forsikrer Dem, at Skriftprøverne fuldt ud kunde staa Maal med Prøven fra en dansk Folkeskole. Dette Udstillingsbesøg blev afgørende for mig. Jeg blev grønlandsk Student og kom til Grønland, og jeg har aldrig fortrudt det. Nu er jeg gammel, men endnu den Dag i Dag kan jeg gribe mig selv i at længes efter dette vidunderlige Land med de tindrende

Lyst til at rejse op til Grønland?" spurgte man.

"Det skal jeg saamænd gerne sige Dem. Jeg var en fattig Student, som ikke havde gode Udsigter med Hensyn til til min Eksamenslæsning, fordi mine Penge truede med helt at slippe op. Engang imellem havde jeg tænkt paa at melde mig som grønlandsk Student paa Grund af de rundelige Stipendier, som da kunde gives mig til at fuldende mit Studium. Men Tanken om det vanskelige Sprog og endnu mere Følelsen af manglende Missionskald holdt mig tilbage. Men saa var det, at vi i Aaret 1888 kom ind paa Udstillingen i København og saa den grønlandske Afdeling, og her saa jeg navnlig Skriftprøver fra grønlandske Skoler; disse, tilligemed de udstillede grønlandske Lærebøger, vakte min Interesse i en Grad, som jeg aldrig havde tænkt mig. Jeg forsikrer Dem, at Skriftprøverne fuldt ud kunde staa Maal med Prøven fra en dansk Folkeskole. Dette Udstillingsbesøg blev afgørende for mig. Jeg blev grønlandsk Student og kom til Grønland, og jeg har aldrig fortrudt det. Nu er jeg gammel, men endnu den Dag i Dag kan jeg gribe mig selv i at længes efter dette vidunderlige Land med de tindrende

Snebjerg og de urolige, pragtfulde Nordlys, de dybe Fjorde med Plantevæksten, de stride Elve med den springende Laks, min lille Præstebolig med den kære Have, hvori vi dyrkede Roer og Grøntsager og en Smule Kartofler, men først og sidst efter Grønlænderne selv og deres undselige Latter. De skulde bare rigtig kende dem, som jeg gør, saa vilde De ogsaa elske dem,

som jeg gør, baade med deres Dyder og Lyder. De sidste vil jeg ikke tale om; der er jo noget hos os alle, som ikke er som det skal være.

Men se en Gang her paa den lille Pige paa Julemærket. Er hun ikke yndig? Undselig smilende staar hun der i hendes Højtidsdragt. Hendes Anorak (Skindtrøje) er overklædt med kulørt Bomuldstøj. Hendes øvrige Klæder ligeledes udstyret med kulørt Tøj og Perler. Grønlænderne elsker Farver mere end vi. Vi gaar alle i kedeligt graat og ensfarvet Tøj. Hun staar paa en Isflade med det danske Vaabenskjold ved sin venstre Side og det grønlandske ved sin højre Side og bag ved hende ser vi Grønlands is- og sneklædte Fjelde.

Snebjerg og de urolige, pragtfulde Nordlys, de dybe Fjorde med Plantevæksten, de stride Elve med den springende Laks, min lille Præstebolig med den kære Have, hvori vi dyrkede Roer og Grøntsager og en smule Kartofler, men først og sidst efter Grønlænderne selv og deres undselige Latter. De skulde bare rigtig kende dem, som jeg gør, saa vilde De ogsaa elske dem, som jeg gør, baade med deres Dyder og Lyder. De sidste vil jeg ikke tale om; der er jo noget hos os alle, som ikke er som det skal være.

Men se engang her paa den lille Pige paa Julemærket. Er hun ikke yndig? Undselig smilende staar hun der i hendes Højtidsdragt. Hendes Anorak (Skindtrøje) er overklædt med kulørt Bomuldstøj. Hendes øvrige Klæder ligeledes udstyret med kulørt Tøj og Perler. Grønlænderne elsker Farver mere end vi. Vi gaar alle i kedeligt graat og ensfarvet Tøj. Hun staar paa en Isflade med det danske Vaabenskjold ved sin venstre Side og det grønlandske ved sin højre Side og bag ved hende ser vi Grønlands is- og sneklædte Fjelde.

Men, mine Herrer, De skulde høre, hvorledes grønlandsk Ungdom kan synge Julen ind. Jeg forsikrer, De vilde aldrig glemme det. Ungdommen gaar ud Juleaften og synger deres Julesalmer. Vi synes, at Grønland er et barsk og fattigt Land, trods alt; men Grønlænderne elsker det af fuldt Hjerte, og det er gribende at høre dem synge:

„Dejlig er Jorden,
prægtig er Guds Himmel.“

— Nu fløjtedes der fra Lokomotivet, Toget var i Fredericia. Passagererne steg ud; nogle skulde i Øst, andre i Syd og Vest. De fire Herrer skiltes med Ønsket om glædelig Jul og godt Nytaar. Men alle vil de mindes Julemærket 1921.

J. C. Christensen.

Men, mine Herrer, De skulde høre, hvorledes grønlandsk Ungdom kan synge Julen ind. Jeg forsikrer, De vilde aldrig glemme det. Ungdommen gaar ud Juleaften og synger deres Julesalmer. Vi synes, at Grønland er et barsk og fattigt Land, ods alt; men Grønlænderne elsker det af fuldt Hjerte, og det er gribende at høre dem synge:

“Dejlig er Jorden,
prægtig er Guds Himmel.”

- Nu fløjtedes der fra Lokomotivet, Toget var i Fredericia. Passagererne steg ud; nogle skulde i Øst, andre i Syd og Vest. De fire Herrer skiltes med Ønsket om glædelig Jul og godt Nytaar. Men alle vil de mindes Julemærket 1921.

J. C. Christensen

I. C. Christensen (1856-1930)

Dansk lærer og politiker.
Kom ud at tjene som hyrdedreng som 8-årig.
Fik en læreruddannelse -
- blev sognerådsformand m.m.

Danmarks 17. konseilspræsident
(statsminister) - 1905-08

1920-22 kirkeminister i ministeriet Neergaard.

Var med i delegationen -
- der forhandlede med Norge om Grønland 1924.